

บทความวิจัย (Research Article)

กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษา กึ่งสงเคราะห์ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตาก

THE ADMINISTRATIVE STRATEGY FOR SEMI-WELFARE EDUCATION OF BASIC SCHOOLS IN TAK PROVINCE

Received: April 18, 2017

Revised: May 20, 2017

Accepted: May 23, 2017

สรวิชญ์ เรือนแก้ว^{1*} และสุนทรี ดวงทิพย์²

Sorawith Rueankeaw^{1*} and Soontaree Dountipya²

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

^{1,2}Kamphaeng Phet Rajabhat University, Kamphaeng Phet 62000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: sor_ch1@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษา กึ่งสงเคราะห์ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตาก วิธีดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัย 2) ศึกษากลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จ 3) พัฒนากลยุทธ์ และ 4) ทดลองใช้และประเมินกลยุทธ์ วิธีการวิจัย โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์เอกสาร การประชุม เชิงปฏิบัติการ การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ การทดลองใช้กลยุทธ์ การสนทนากลุ่ม การใช้แบบประเมินกลยุทธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการศึกษา กึ่งสงเคราะห์ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก มีการวางแผนสำหรับจัดการศึกษา การประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนบรรลุผล การกำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงาน ปัญหาการบริหารจัดการศึกษา กึ่งสงเคราะห์ พบว่าข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาที่ใช้ประกอบการวางแผนไม่ทันสมัย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษา กึ่งสงเคราะห์ พบว่า มีปัจจัยภายใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านทรัพยากรทุน และด้านทรัพยากรวิทยาการ และปัจจัยภายนอก 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี และด้านสังคม

2. กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษากึ่งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบความสำเร็จพบว่า กลยุทธ์การให้โอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ กลยุทธ์การดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลยุทธ์การบริหารงานโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายอุปถัมภ์ กลยุทธ์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กลยุทธ์การสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา

3. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษากึ่งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ประกอบด้วย 1 วิสัยทัศน์, 3 พันธกิจ, 3 เป้าประสงค์, 3 ประเด็นกลยุทธ์, 7 กลยุทธ์, 16 ตัวชี้วัด และ 25 มาตรการ

4. การทดลองใช้และผลการประเมินกลยุทธ์ การบริหารจัดการศึกษากึ่งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตาก พบว่า โรงเรียนที่ทดลองใช้กลยุทธ์สามารถนำกลยุทธ์ ไปใช้ดำเนินงานได้จริง และรูปแบบของกลยุทธ์ มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารจัดการ การศึกษากึ่งสงเคราะห์

Abstract

The purposes of this research was to develop the administrative strategy for semi-welfare education of basic schools in Tak Province. The research study followed 4 steps; 1) Problem and factors study, 2) successfully strategy study, 3) development of strategy, and 4) Experimentation and Evaluation of strategy. Using various research instruments as a questionnaire survey, structured interview, document analysis, workshop, connoisseurship, experimentation, focus group discussion, and assessment. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The results of this research revealed the followings:

1. The characteristics of semi-welfare educational administration in Tak Province were compose of planning, co-ordination, controlling and reporting. The only administrative problem found was obsolete data concerning found the school information. As for the factors concerning the school administration, there were 3 internal factors namely; personel resource, financial resource, knowledge management. There were also 4 external factors namely; policy, economy, technology and community.

2. The administrative strategy of those best-practiced semi-welfare schools in Tak Province revealed that the schools have had the strategies of education with good quality for all strategy, student care strategy, effective school, management strategy, supporting network

strategy, learning and environment development strategy and environment development strategy and staff encouragement strategy.

3. The proposed strategic model for semi-welfare education of basic schools in Tak Province consisted of 1 vision statement, 3 missions, 3 objectives, 3 principle strategies, 7 strategies, 16 indicators and 25 measures.

4. The experimentation of the administrative strategy for semi-welfare schools in Tak Province was proved applicable for actual school administration. Evaluation of the model in conformity, suitability, possibility and usability were all rated at high levels.

Keywords: Administrative Strategy, Semi-welfare Education

ความเป็นมาของปัญหา

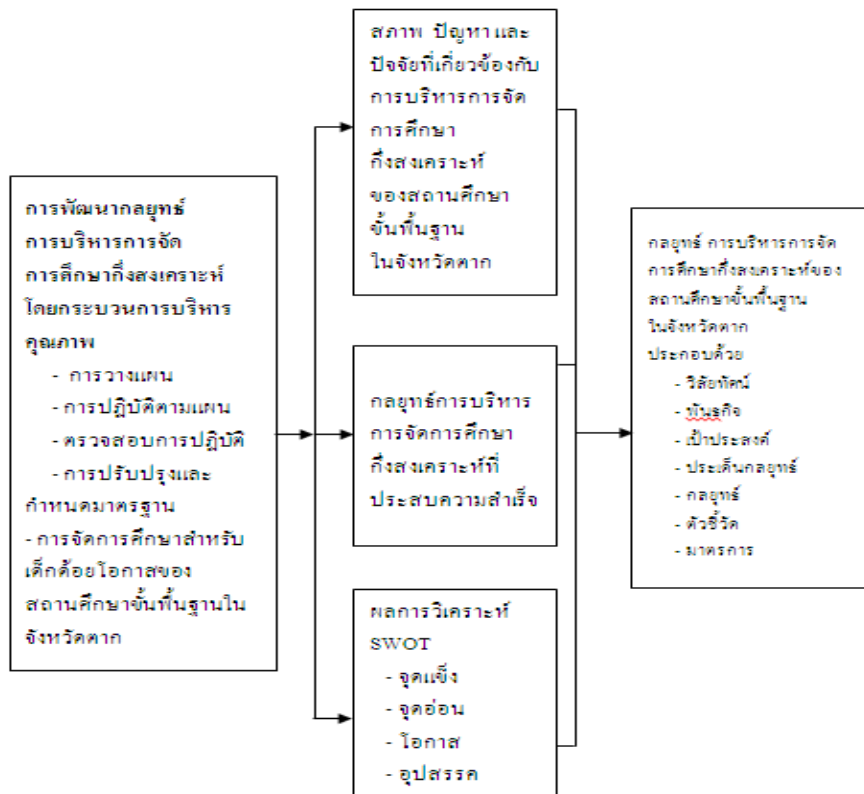
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 กล่าวว่า การจัด การศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555–2559 (Ministry of Education, 2012, pp. 13-26) มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ยุทธศาสตร์ที่ 4 มีจุดมุ่งหมายเพื่อเร่งขยายการเข้าถึงบริการการศึกษา อย่างทั่วถึงทุกระดับ ทุกประเภท กระจายโอกาส ให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสต่างๆ ให้ได้รับบริการทางการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ ให้สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการ ได้อย่างเหมาะสม สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตาก จำแนกออกเป็นสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ซึ่งจังหวัดตาก มีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่ เป็นภูเขาสูง ทุรกันดาร ลักษณะของภูมิสังคมมีปัญหา ด้านการสื่อสาร การคมนาคม ประชากร มีความหลากหลาย มีทั้งชาวไทย ชาวไทยภูเขาต่างด้าว และผู้อพยพไร้สัญชาติ ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ขาดความพร้อมและโอกาสในการได้รับการศึกษาภาคบังคับ โดยเฉพาะชาวไทยภูเขา และผู้อพยพต่างด้าวที่อยู่ในพื้นที่ทุรกันดารและ มีฐานะยากจน ซึ่งเด็กกลุ่มดังกล่าว ถือเป็นเด็กด้อยโอกาส มีการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถเดินทางไปกลับได้ระหว่างบ้านและโรงเรียน ต้องพักนอนบ้านญาติ วัด หรือศาสนสถานของศาสนาต่างๆ รวมทั้งพักนอนอยู่ในหอพักเรือนนอนของโรงเรียน จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุน ด้านปัจจัยพื้นฐานควบคู่ไปกับการจัดการศึกษา ภาคบังคับ จังหวัดตาก มีโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 55 ทำหน้าที่ดูแลด้านการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียน ด้อยโอกาสในเขตพื้นที่จังหวัดตาก และพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง ปัจจุบันสามารถรองรับเด็ก

นักเรียนด้อยโอกาสทั้งสิ้นประมาณ 1,200 คน เป็นเพียงส่วนหนึ่งของจำนวนนักเรียนที่ด้อยโอกาส สำหรับนักเรียนด้อยโอกาส ที่ไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษา ในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 55 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 และ 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 (เฉพาะโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดตาก) ได้หาแนวทางและมาตรการ ในการแก้ไขปัญหาให้กับเด็กด้อยโอกาสดังกล่าว เพื่อให้ได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับ ภายใต้ข้อจำกัด ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร โดยดำเนินการในลักษณะการศึกษาถึงสงเคราะห์ มีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดโครงการลักษณะการศึกษาถึงสงเคราะห์ ในจังหวัดตาก จำนวน 43 แห่ง โดยกำหนดเป็นนโยบายและแนวทางแบบกว้างๆ ให้ผู้บริหารสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ละแห่งมีอิสระในการออกแบบ การกำหนดแนวทางการบริหารจัดการตามสภาพและบริบทของสถานศึกษาจากผลการดำเนินการที่ผ่านมา พบว่า มีสถานศึกษาบางแห่งสามารถดำเนินการ บริหารจัดการศึกษาแบบถึงสงเคราะห์ ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี สามารถตอบสนองความต้องการได้รับการยอมรับจากชุมชนในเขตบริการ ตลอดจนการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในสถานศึกษา (Rujicheep, et al., 2016, p. 133) มีชื่อเสียงจนทำให้มีนักเรียนจากพื้นที่ใกล้เคียงสมัครเข้ามาเรียน มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีสถานศึกษาหลายแห่งไม่สามารถบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพตามนโยบายได้ ทำให้ประสบปัญหาหลายด้าน อาทิเช่น การสร้างโอกาสและความเท่าเทียมทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ปัญหาเด็กนักเรียนออกกลางคัน ปัญหาด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย ปัญหาผู้สาวปัญหายาเสพติด เป็นต้น (Tak Primary Educational Service Area Office 2, 2014, p. 3) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาถึงสงเคราะห์ และพัฒนารูปแบบกลยุทธ์การบริหารจัดการการศึกษาถึงสงเคราะห์ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาถึงสงเคราะห์ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบความสำเร็จ
3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตาก
4. เพื่อทดลองใช้และประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตากที่พัฒนาขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาถึงสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตาก โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ในปีการศึกษา 2557 ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน คณะครู จำนวน 198 คน และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 95 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เขต 2 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 (เฉพาะโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดตาก) โดยใช้แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

2. นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ที่ได้รับการจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ โดยทำการคัดเลือกจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 (เฉพาะโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดตาก) จำนวน 1 โรงเรียน รวมจำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 18 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. สังเคราะห์ข้อมูล สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตาก

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษา ถึงสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบความสำเร็จ แบ่งออกเป็น 2 ตอนย่อย ดังนี้

1. ศึกษากลยุทธ์และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบความสำเร็จ เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่จัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ หรือถึงสงเคราะห์ที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี ประสบความสำเร็จ มีผลงานเป็นที่ปรากฏและได้รับการยอมรับจำนวน 2 สถานศึกษา คือ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 23 และโรงเรียนอุ้มผางวิทยาคม โดยศึกษาจากแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการ 4 ปี แผนปฏิบัติการประจำปี สรุปผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปี รายงานผลการพัฒนาคุณภาพ (SAR) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากเอกสารที่เป็นแหล่งข้อมูล ประเด็นที่เป็นกรอบในการวิจัย ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการแก้ไขปรับปรุง (Act) (Bangmo, 2011, pp. 279 – 272)

2. ศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบความสำเร็จ เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ที่จัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ หรือถึงสงเคราะห์ที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี ประสบความสำเร็จ มีผลงานเป็นที่ปรากฏและได้รับการยอมรับ จำนวน 2 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก แบ่งออกเป็น 3 ตอนย่อย ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก โดยใช้เทคนิค SWOT (SWOT Analysis) โดยการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายใน คือ จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) สภาพแวดล้อมภายนอก คือ โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ของการบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

2. การจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก เพื่อกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์ ยกร่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ โดยนำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 และตอนที่ 3.1 มาประกอบการพิจารณา จัดทำร่างกลยุทธ์ โดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

3. การตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตากโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้เข้าร่วมสัมมนา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการพัฒนากลยุทธ์ และการบริหารจัดการศึกษาสงเคราะห์ และกึ่งสงเคราะห์จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความเหมาะสมขององค์ประกอบกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้น 2) ความเหมาะสมและสอดคล้องของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ 3) ความเหมาะสมของกลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ 4) ข้อเสนอแนะในประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้และประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก แบ่งออกเป็น 2 ตอนย่อย ดังนี้

1. การทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ในช่วง 28 ธันวาคม 2558 ถึง 28 มีนาคม 2559 โดยการประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับกลยุทธ์ และการบันทึกผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตากตามเครื่องมือที่อยู่ในคู่มือการทดลองใช้กลยุทธ์ มีปฏิทินการทดลองใช้กลยุทธ์ เป็นกรอบเวลาในการทดลองกลยุทธ์ แหล่งข้อมูลที่ใช้ทำการทดลองใช้กลยุทธ์ จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 และโรงเรียนพบพระวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 96 คน นักเรียนที่ได้รับการจัดการศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 229 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 229 คน สมาชิกเครือข่ายผู้นำชุมชน จำนวน 30 คน สมาชิกเครือข่ายผู้ให้การอุปถัมภ์ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 20 คน สรุปผลการทดลองใช้กลยุทธ์โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2. การประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ที่ปรับปรุงหลังจากผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความถูกต้อง จากตอนที่ 3.3 โดยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความสอดคล้อง (Consistency) ความเหมาะสม (Suitability) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตาก

1.1 สภาพการบริหารจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ด้านการวางแผน (Plan) สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงเพื่อวางแผนงานสำหรับจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์ โดยมีการเตรียมการรับนักเรียนร่วมโครงการจัดการศึกษาถึงสงเคราะห์โดยมีแผนการรับนักเรียนที่ค่อนข้างชัดเจน ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครองได้รับทราบ ด้านดำเนินงานตามแผน (Do) ประสานงานกันภายในหน่วยงานเพื่อให้

การดำเนินงานตามแผนงานบรรลุผลตามเป้าหมาย ผู้รับผิดชอบงานสามารถใช้วัสดุ อุปกรณ์ แจกจ่ายระเบียบการอยู่หอพัก กิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติระหว่างการอยู่หอพัก ให้กับนักเรียนและผู้ปกครองได้รับทราบด้านการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล (Check) สถานศึกษามีการกำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบ ผลการดำเนินงานตามแผนงาน รายงานผลการประเมินให้กับฝ่ายบริหาร ด้านการปรับปรุง (Act) สถานศึกษาได้นำผลการประเมิน แผนงาน โครงการกิจกรรมมาวิเคราะห์ เพื่อหาข้อบกพร่อง และเตรียมการปรับปรุงแผนงาน ในครั้งต่อไป

1.2 ปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตากด้านการวางแผน (Plan) ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาที่ใช้ประกอบการวางแผน ไม่ทันสมัย ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายรัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้ประกอบการวางแผนได้ด้านการดำเนินงานตามแผน (Do) การประสานงานไม่ครอบคลุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแผนงานบุคลากร มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันจึงทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสาร ขาดการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการระบบแหล่งเรียนรู้ ด้านการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล (Check) คู่มือในการประเมินแผนงานขาดความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลที่ต้องการ ใช้ในการประเมินแผนงานไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล ขาดการติดตามนักเรียนหลังจากเรียนจบชั้นสูงสุดของโรงเรียนแล้ว ด้านการปรับปรุง (Act) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน ไม่สะท้อนถึงข้อขัดข้องหรืออุปสรรคที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูล ในการปรับปรุงแผนงานได้เกณฑ์ หรือมาตรฐานที่ใช้ในการประเมินตามแผนไม่สอดคล้องกับลักษณะของแผนงาน

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก

1.3.1 ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ด้านทรัพยากรบุคคล จุดแข็ง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา มีความเสียสละทุ่มเท และมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ประชุม และประสานงานกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแผนงาน จุดอ่อน ข้าราชการครูในสถานศึกษามีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันจึงมีปัญหาในการสื่อสาร ข้าราชการครูได้รับมอบหมายงานหลายหน้าที่ จึงส่งผลให้การทำงานเป็นทีม มีประสิทธิภาพลดลง ด้านทรัพยากรทุน จุดแข็ง สถานศึกษามีการใช้แหล่งทุนอย่างมีประสิทธิภาพ และแหล่งทุนมีความพร้อม เพื่อการบริหารจัดการศึกษา การใช้งบประมาณในโครงการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ จุดอ่อน สถานศึกษาขาดอาคารสถานที่โดยเฉพาะเรือนพักนอนที่ใช้เพื่อการบริหารจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ด้านทรัพยากรวิทยาการ จุดแข็ง สถานศึกษาอยู่ในชุมชนที่มีวัฒนธรรมประเพณี ท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ไว้ค่อนข้างพร้อม และมีความเพียงพอ สำหรับนักเรียนที่พักนอน

1.3.2 ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ด้านนโยบาย โอกาส สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ตามนโยบายด้านการบริหารการจัดการศึกษาทั้งเชิงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียนที่พักนอน เช่น ดนตรี กีฬา อาชีพ วัฒนธรรม ฯลฯ อุปสรรค ผู้ปกครองนักเรียน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย โครงการของโรงเรียน ที่ต้องการพัฒนาให้กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการศึกษาทั้งเชิงโครงสร้างค่อนข้างน้อย ด้านเศรษฐกิจ โอกาส การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรเอกชน เป็นไปตามศักยภาพของโรงเรียนที่จะสามารถสร้างเครือข่าย เพื่อขอรับการความช่วยเหลือ อุปสรรค สภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลให้สถานศึกษา ได้รับการสนับสนุน งบประมาณจากองค์กรเอกชนลดลง ด้านเทคโนโลยี โอกาส สถานศึกษามีความพร้อมด้านเทคโนโลยี สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง โดยที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและใช้ สื่อและเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารได้ อุปสรรค สัญญาณอินเทอร์เน็ต โดยโครงข่ายอินเทอร์เน็ตของสถานศึกษา ส่วนใหญ่ยังเป็นของโครงการ Moe net หรือ School net การเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต มีปัญหา ด้านสังคม โอกาส ชุมชนสนับสนุนให้จัดการศึกษาแบบ นักเรียนพักนอน สำหรับนักเรียนบ้านไกลที่ไม่สามารถเดินทางกลับบ้าน ระหว่างวันได้ อุปสรรค การใช้ภาษาของชนเผ่าทำให้การสื่อสารเพื่อสร้างเข้าใจค่อนข้างลำบาก

2. ผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาทั้งเชิงโครงสร้างของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบความสำเร็จ พบว่า มี 11 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) กลยุทธ์การให้โอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงครอบคลุมและมีคุณภาพ 2) กลยุทธ์การพัฒนาาระบบแนะแนว ช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล ให้ได้พัฒนาด้านเต็มตามศักยภาพ 3) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการบริหารงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษา 4) กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายอุปถัมภ์งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา 5) กลยุทธ์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการศึกษา 6) กลยุทธ์การพัฒนา สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 7) กลยุทธ์การสร้างโอกาสในการฝึกอาชีพ 8) กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการ เครือข่ายการเรียนรู้ และเครือข่ายอุปถัมภ์ 9) กลยุทธ์การเพิ่มความสามารถในการประกอบอาชีพและความเข้มแข็งของเครือข่ายในสังคม 10) กลยุทธ์การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินงาน 11) กลยุทธ์การปรับปรุงแก้ไข แผนงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

3. กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาทั้งเชิงโครงสร้างของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก สรุปได้ดังนี้

3.1 วิสัยทัศน์ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก บริหารจัดการศึกษาทั้งเชิงโครงสร้างด้วยกระบวนการบริหารคุณภาพ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

3.2 พันธกิจ

3.2.1 วางแผนการบริหารจัดการศึกษาทั้งเชิงโครงสร้าง

3.2.2 การบริหารจัดการศึกษาทั้งเชิงโครงสร้าง

3.2.3 ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาทั้งเชิงโครงสร้าง อย่างเป็นระบบ

3.3 เป้าประสงค์

3.3.1 แผนการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3.2 คุณภาพการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ โดยใช้กระบวนการตามวงจรคุณภาพ

3.3.3 ระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ

3.4 ประเด็นกลยุทธ์และกลยุทธ์

3.4.1 ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างกระบวนการวางแผนการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่ทันสมัย ครบถ้วน ในการวางแผนการบริหาร การจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ ให้ครอบคลุมทุกการดำเนินการ

3.4.2 ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการการบริหารการจัดการศึกษา ทั้งสงเคราะห์ โดยใช้วงจรคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพด้านวิชาการ จิตสำนึกในการเสียสละ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพ กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาระบบการทำงานโดยใช้ระบบเครือข่ายในการบริหารจัดการการศึกษา

3.4.3 ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพ การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงการบริหาร การจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 7 พัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์

3.5 ตัวชี้วัดที่ 1) ร้อยละ 80 ของบุคลากรที่มีความรู้และทักษะด้านการวางแผน แบบมีส่วนร่วมเพื่อบริหารจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ 2) ร้อยละ 80 ของแผนปฏิบัติงานเพื่อบริหารจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ มีกระบวนการวิเคราะห์นโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด 3) บุคลากรร้อยละ 80 มีความรู้ทักษะ ในการจัดทำ และใช้ระบบข้อมูล และสารสนเทศ 4) ร้อยละ 80 ของแผนงานมีการใช้เทคโนโลยี เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน 5) ร้อยละ 80 ของบุคลากรมีความรู้และทักษะในการดำเนินงานให้ครบวงจรคุณภาพ 6) ร้อยละ 75 ของโครงการ/กิจกรรมที่สามารถดำเนินงานได้บรรลุ เป้าหมาย ตามวงจรคุณภาพ 7) บุคลากรมีความพึงพอใจต่อโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการครบวงจรคุณภาพ ระดับมากขึ้นไป 8) ร้อยละ 80 ของบุคลากรได้รับการพัฒนาคุณภาพด้านวิชาการ จิตสำนึกในการให้บริการและมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร 9) บุคลากรมีความพึงพอใจต่อบทบาทหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายในการบริหารจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ ในระดับมากขึ้นไป 10) ร้อยละ 80 ของนักเรียนได้รับการพัฒนา ทักษะ ในการประกอบอาชีพและทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 11) จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามศักยภาพและความสนใจของผู้เรียนอย่างน้อย 6 โครงการ 12) จำนวนของแหล่งเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัด

ไว้ให้กับผู้เรียนในระดับมากขึ้นไป 13) ร้อยละ 75 ของกิจกรรมการบริหารจัดการศึกษากึ่งสงเคราะห์ดำเนินงานโดยใช้ระบบเครือข่าย 14) บุคลากรมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่ใช้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและใช้เครือข่าย มีส่วนร่วมในการดำเนินงานระดับมากขึ้นไป 15) ร้อยละ 80 ของบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงการบริหาร การจัดการศึกษากึ่งสงเคราะห์ 16) บุคลากรมีความพึงพอใจต่อระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและปรับปรุง การบริหารจัดการศึกษากึ่งสงเคราะห์ ระดับมากขึ้นไป

4. ทดลองใช้และประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษากึ่งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตากที่ได้พัฒนาขึ้น

4.1 ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษากึ่งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ได้ดำเนินการสร้างคู่มือการทดลองใช้กำหนดโรงเรียนที่เป็นแหล่งข้อมูลในการทดลองใช้กลยุทธ์ จำนวน 2 โรงเรียน ได้กำหนดจำนวนกลยุทธ์ที่ใช้ทำการทดลอง จำนวน 3 กลยุทธ์ ซึ่งจากการสรุปผลการทดลองใช้กลยุทธ์ โดยการสนทนากลุ่มปรากฏว่า กลยุทธ์การบริหาร การจัดการศึกษากึ่งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ที่นำไปทดลองใช้ จำนวน 3 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพด้านวิชาการ จัดสำนึกในการเสียสละ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรมี 2 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพมี 3 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาระบบการทำงานโดยใช้ระบบเครือข่าย ในการบริหารจัดการศึกษา มี 2 ตัวชี้วัด สามารถไปใช้ดำเนินงานได้จริงโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามเครื่องมือ ที่สร้างขึ้นตามตัวชี้วัดกลยุทธ์และผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกลยุทธ์ได้กำหนดไว้ทุกตัวชี้วัด

4.2 ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษากึ่งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ในด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์ ทั้ง 7 กลยุทธ์ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของตัวชี้วัด ทั้ง 16 ตัวชี้วัด และมาตรการ 24 มาตรการ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษากึ่งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก อภิปรายผลตามประเด็นได้ดังนี้

1.1 สภาพการบริหารจัดการศึกษากึ่งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารจัดการศึกษากึ่งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านดำเนินงานตามแผนการบริหารจัดการศึกษากึ่งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก (Do) มีสภาพการดำเนินงานสูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ มีการประสานงานกันภายในหน่วยงานเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนบรรลุผลตามเป้าหมาย มีการกำหนดผู้รับผิดชอบงาน

การดำเนินการเบิกจ่ายเงินงบประมาณเป็นไปตามแผนงานโรงเรียนได้จัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียนที่พักนอน เช่น ดนตรี กีฬา อาชีพ

1.2 ปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตากทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านการปรับปรุงแผนการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก (Act) มีปัญหาการดำเนินงานสูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการวิเคราะห์ข้อมูลต้องใช้ทักษะเฉพาะที่ต้องใช้เวลาในการฝึกฝนและต้องมีทีมงานที่ตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแต่ละสถานศึกษาอาจขาดบุคลากรที่มีทักษะเฉพาะนี้ การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน บางครั้งไม่สะท้อนถึงข้อขัดข้องหรืออุปสรรคที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูล ในการปรับปรุงแผนงานให้ได้ตามเกณฑ์ หรือมาตรฐาน ข้อมูลหรือเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามแผนไม่สอดคล้องกับลักษณะของแผนงาน ปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก รองลงมาเป็นลำดับที่ 2 ด้านการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก (Check) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนางาน ถ้าเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขาดความสมบูรณ์ หรือเก็บข้อมูลไม่ครบถ้วน รอบด้านจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของงาน ปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก รองลงมาเป็นลำดับที่ 3 ด้านการดำเนินงานตามแผนการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก (Do) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรมีประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน จึงมีปัญหาในการสื่อสารเพื่อความสำเร็จของทีมงาน บางโรงเรียนควรปรับปรุงพัฒนาการจัดการระบบแหล่งเรียนรู้ สำหรับนักเรียนหอพัก ให้เพิ่มจำนวน และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ความแออัดของหอพัก เป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษาแบบทั้งสงเคราะห์ นอกจากนี้ พบว่า ปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตากในระดับต่ำสุด คือ ด้านการวางแผนการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก (Plan) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาที่นำมาประกอบการวางแผน ไม่ทันสมัย ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายรัฐบาลนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้ประกอบการวางแผน ผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลขาดทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างรอบด้าน รวมถึงภารกิจของงานที่มีมากเกินไป

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก

1.3.1 ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก พบว่า ด้านทรัพยากรบุคคล เป็นปัจจัยสูงสุดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการปฏิบัติงานและการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารงานทั้งหมดให้ประสบความสำเร็จได้ กระบวนการบริหารจัดการ

การศึกษาทั้งสงเคราะห์จะบรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บุคลากรต้องมีความตั้งใจและความเสียสละทุ่มเทในการปฏิบัติงาน และพบว่า ด้านทรัพยากรทุน เป็นปัจจัยรองลงมา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการดำเนินงานการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ เป็นการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนและด้อยโอกาส ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครองนักเรียนจำเป็นต้องเสาะหาแหล่งทรัพยากรทุน เพื่อสนับสนุนทุนที่ใช้ดำเนินการบริหารจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ และด้านทรัพยากรวิทยาการ เป็นปัจจัยที่ต่ำสุด

1.3.2 ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก พบว่า ด้านนโยบาย เป็นปัจจัยสูงสุดที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน จึงนำไปสู่กระบวนการดำเนินงานที่มีขั้นตอน การเชื่อมโยงกับปัจจัยอื่นๆ ให้ดำเนินงานตามนโยบายได้อย่างต่อเนื่อง และประสบความสำเร็จด้านเศรษฐกิจ พบว่า เป็นปัจจัยรองลงมาเป็นอันดับ 2 ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าสถานะทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ มีผลต่อสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ค่อนข้างมาก ถ้าเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศดี จะมีโอกาสได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรเอกชน เอกชน ค่อนข้างสูง ส่วนด้านเทคโนโลยี พบว่า เป็นปัจจัยรองลงมาเป็นอันดับ 3 สำหรับ ด้านสังคม พบว่า เป็นปัจจัยที่ต่ำสุด

2. กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ประสบความสำเร็จ พบว่ามี 11 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) กลยุทธ์การให้โอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงครอบคลุมและมีคุณภาพ เพราะว่าเป็นการให้โอกาสและขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนที่ด้อยโอกาสขาดแคลนอย่างทั่วถึง 2) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล ให้ได้พัฒนาตนเต็มตามศักยภาพ เพราะว่าเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งและศักยภาพของนักเรียนได้เป็นอย่างดี 3) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการบริหารงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษา เพราะว่าเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ 4) กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายอุปถัมภ์งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา เพราะว่าการจัดการศึกษาในลักษณะทั้งสงเคราะห์ ได้รับการจัดสรรงบประมาณค่อนข้างจำกัด การสร้างเครือข่ายเพื่อขอรับการอุปถัมภ์ สนับสนุน จึงจำเป็น 5) กลยุทธ์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการศึกษา เพราะว่าเป็นแหล่งเรียนรู้และสิ่งแวดล้อม เป็นหัวใจสำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ 6) กลยุทธ์การพัฒนา สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพราะว่าเป็นครูและบุคลากรเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้และกระบวนการบริหาร 7) กลยุทธ์การสร้างโอกาสในการฝึกอาชีพ เพราะว่าการฝึกอาชีพสามารถต่อยอดการเรียนรู้และการประกอบอาชีพในอนาคตได้ 8) กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการ เครือข่ายการเรียนรู้และเครือข่ายอุปถัมภ์ เพราะว่าการใช้เทคโนโลยีมีบทบาทต่อการปฏิบัติงานในทุกภาคส่วน 9) กลยุทธ์การเพิ่ม

ความสามารถในการประกอบอาชีพและความเข้มแข็งของเครือข่ายในสังคม เพราะความสามารถในการสร้างรายได้สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับทุกเครือข่าย 10) กลยุทธ์การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินงาน เพราะการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ส่งผลให้การปฏิบัติงาน มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 11) กลยุทธ์การปรับปรุงแก้ไข แผนงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เพราะการปรับปรุงแก้ไขงาน เป็นการสร้างคุณภาพและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

3. ผลจากการพัฒนากลยุทธ์การบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก มี 3 ประเด็นกลยุทธ์ 7 กลยุทธ์ ประกอบด้วย

3.1 ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างกระบวนการวางแผนการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1) เพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ เพราะการเพิ่มทักษะด้านการวางแผนให้กับบุคลากร การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานตามแผน เกิดประสิทธิภาพและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 2) ส่งเสริมการใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่ทันสมัย ครบถ้วน ในการวางแผนการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ ให้ครอบคลุมทุกการดำเนินการ เพราะการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงการใช้เทคโนโลยี เข้ามาพัฒนาประสิทธิภาพของการวางแผน

3.2 ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารการจัดการศึกษา ทั้งสงเคราะห์โดยใช้วงจรคุณภาพ กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเพราะการดำเนินงานให้ครบวงจรคุณภาพ เป็นกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาศักยภาพให้มีคุณภาพด้านวิชาการ จัดสำนึกในการเสียสละ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเพราะการพัฒนาบุคลากรนั้น มีส่วนสำคัญที่จะส่งผลต่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพ เพราะการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะทางสังคม ให้กับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาระบบการทำงานโดยใช้ระบบเครือข่าย ในการบริหารการจัดการศึกษา เพราะการบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อร่วมกันบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

3.3 ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพ การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงการบริหาร การจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ ประกอบด้วย 1 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 7 พัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุง การบริหาร การจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ เพราะกิจกรรม การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษา นั้นเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานเป็นอย่างยิ่ง

4. ทดลองใช้และประเมินกลยุทธ์การบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก แบ่งออกเป็น 2 ตอนย่อย ดังนี้

4.1 การทดลองใช้กลยุทธ์ การบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก พบว่า โรงเรียนที่ทดลองใช้กลยุทธ์สามารถนำกลยุทธ์ไปใช้ดำเนินงานได้จริงโดยทั้ง 3 กลยุทธ์ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบเก็บข้อมูลที่สร้างขึ้นตามตัวชี้วัดกลยุทธ์ ทั้ง 7 ตัวชี้วัดกลยุทธ์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการเตรียมความพร้อมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งการวางแผนงาน การประสานงาน การสั่งการ การติดตามการดำเนินงานตามแผน การรายงานผล และการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา และทีมงานบริหารมีบทบาทต่อการดำเนินงานค่อนข้างมาก โดยคณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา คณะผู้ปกครองนักเรียน เครือข่ายผู้นำชุมชน เครือข่ายผู้ให้การอุปถัมภ์

4.2 ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

4.2.1 ผลการประเมินความสอดคล้องของกลยุทธ์การบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตาก โดยภาพรวม พบว่า องค์ประกอบต่างๆ ของกลยุทธ์ ประกอบด้วย วิทยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการมีความสอดคล้องในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วย วิทยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ มีความสอดคล้องในระดับมาก

4.2.2 ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ประกอบด้วย วิทยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ พบว่า มีผลการประเมินในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการดำเนินการวิจัย แต่ละขั้นตอน มีความเหมาะสม มีความสอดคล้องกัน รวมถึงกระบวนการตรวจสอบการดำเนินการวิจัยแต่ละขั้นตอนมีผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ให้มีความถูกต้อง เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ปัญหา พบว่า ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาที่มาใช้ประกอบการวางแผน ไม่ทันสมัย ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายรัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้ประกอบการวางแผน ควรศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศอย่างรอบด้าน เพื่อให้พร้อมต่อการนำไปใช้ประกอบการวางแผน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคล เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง ควรเสริมสร้างศักยภาพของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ให้มีความเสียสละทุ่มเท และมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน จึงจะส่งผลให้การดำเนินงานตามกลยุทธ์ประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์การบริหารการจัดการศึกษาทั้งสงเคราะห์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาและคณะครูใน

สถานศึกษา ควรศึกษาคู่มือการทดลองใช้กลยุทธ์และกระบวนการบริหารด้วยวงจรคุณภาพ เพื่อสามารถขับเคลื่อนการบริหารการจัดการศึกษาทั้งองคราะห์ให้บรรลุผลได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบการการบริหารจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความสำเร็จในชีวิตให้กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการศึกษาแบบทั้งองคราะห์

2.2 กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาทั้งองคราะห์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

References

- Bangmo, S. (2011). *Organization and management* (5th ed.). Bangkok: Withayapat. [in Thai]
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Ministry of Education. (2012). *The eleventh national education development plan (2012 - 2016)*. Retrieved March 25, 2014, from <http://www.thailibrary.in.th/2014/02/13/thai-edu-master-plan-11/> [in Thai]
- Rujicheep, P., Wongnaya, S., Pongpinya-opas, S., & Kannil, S. (2016). Strategies for developing life skills of the student in the schools under the office of Kamphaengphet Elementary Education Area 1 and Area 2. *Journal of Education Naresuan University*, 18(2), 131-141. [in Thai]
- Tak Primary Educational Service Area Office 2. (2014). *Action plan 2014*. (Copy). [in Thai]